POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 1--DIN

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva 22./II. Del. zbornica. — Pošt. predal: 375. — Tel. št. 35-29. — Pošt. ček. rač. št. 17.548. — NAROČNINA: Za nečlane 3 din mesečno. LIST IZHAJA VSAK PETEK

LETO IV. LJUBLJANA, PETEK 23. FEBRUARJA 1940. ŠTEV. 8.

Klicu se bomo odzvali

Letošnje zasedanje banskega sveta, ki se je vršilo pretekli teden, nosi na sebi svojstven pečat borbe proti komunizmu.

G. ban je že v svojem uvodnem govoru smatral za posebno dolžnost, da preko svojih svetovalcev, zbranih iz srede naroda, opozori celoten narod na komunizem kot najnevarnejšega sovražnika prave narodne blaginje. V svojih mislih je poudaril, da ves državni aparat nima zadosti uspešnih sredstev za pobijanje te najnovejše duhovne kuge. Prav tako kakor naš narodni voditelj dr. Anton Korošec smatra tudi g. ban, da je tu nujno potrebna samo-obramba ljudstva. V borbi proti komunistični ideji je treba postaviti drugo idejo. To smo mi storili.

Pokret, ki ga zastopamo mi, je od svojega početka stal na tem stališču in je po svojih močeh doprinesel k pobijanju komunističnih razdiralnih akcij vse, kar je bilo v njegovi moči. Oprt na božje temelje je sprejel v tej borbi za edino odrešilno in zmagovito dejanje izvedeno evangeljsko pravico, kakor jo uči katoliška cerkev. Praktično se je opredelil brezpogojno za uveljavljenje velikih socialnih okrožnic, ki jih je Cerkev izdala po svojem najvišjem učeništvu. Na terenu je med delavstvom ustvarjal zdravo razumevanje časovnih prilik in storil, kar je trenotno storiti mogel za uveljavljenje zgoraj navedene evangeljske pravice. Prizadeval se je naš pokret, da bi za dosledno borbo proti brezbožnemu, uničujočemu komunizmu pridobil tudi druge. Na marsikatera vrata smo tako trkali. Marsikje nam dolgo niso odprli, marsikje so za naše trkanje še danes gluhi. Tudi tisti, ki bi bili v prvi vrsti dolžni, da nam sledijo, so hodili često svoja stranpota.

V uvodniku »V novo leto« smo izrazili svoje veselje nad tem, da v borbi proti komunizmu nismo več tako sami, kakor smo bili preje. Vedno več jih je bilo, ki so spoznali, da je komunizem neozdravljivo zlo in da ga je zato treba brezpogojno pokončati. Brez oklevanja in brez odlašanja korakajo z nami tudi mnoge druge organizacije in mnogi drugi listi v našem narodu. Zdi se nam, da je ta strnjenost zdravega odpora dosegla posebno naglasitev v besedah bana dr. Natlačena in v izvajanjih njegovih banskih svetnikov. Tako smo si edini v tem neodložljivem vprašanju: organizacije, časopisje, banski svetniki kot zastopniki in tolmači narodovega razpoloženja ter vrhovna oblast v naši slovenski banovini. Bili smo si enih nazorov že tudi poprej, toda zadnje zasedanje banskega sveta je to edinost in povezanost še posebej izrecno poudarilo.

Z izrednim veseljem smo zato mi sprejeli odločna izvajanja g. bana in soglasne izjave njegovih svetnikov. Za trdno smo prepričani, da pomenijo nov življenjski val za odstranitev vsega tistega hudega, kar bi sicer moglo narodu prinesti tiranstvo komunizma.

V teku svojega govora je g. ban prikazal, kako vendar protikomunistična akcija nekatere organizacije in nekatero časopisje pri nas doma prav nič ne zajame. Nasprotno molčijo, kakor da se jih stvar prav nič ne tiče.

Često celo več ali manj prikrito to upropaščanje podpirajo. Na žalost je tudi res, da zlasti inteligenčni sloji pozabljajo, da so deli vernega naroda in ne kažejo proti kugi boljševizma prav nobenega odpora. Zlasti je to žalostno tam, kjer je taki inteligenci zaupana vzgoja naše mladine. Zato je tudi razumljivo, da v šoli takih vzgojiteljev med srednješolci in že celo v ljudskih šolah opažamo čim dalje močnejšo delavnost gotovih dijaških grup, ki so sprejele za svoj ideal širjenje boljševiške propagande. Smatramo, da je taka inteligenca narodu v največjo nesrečo. Kdorkoli med mladino samo pripušča neovirano razširjanje boljševizma, nad njo in nad celim narodom strašno greši. Kaj naj šele rečemo o tistem delu inteligence, ki zlo spretno zakrinkana sama pomaga širiti. Mislimo, da je tu potrebna najstrožja kontrola in brezobzirna operacija. Kdor noče z vsemi silami uničevati razdiralnih stremljenj boljševizma, naj gre. Čimpreje, tem bolje!

Komunizem je vrgel svoje trnke tudi v tiste vode, katerih čiščenje je izročeno našim močem. To so delavske vrste. Rečemo lahko, da je ta voda posebno močno skaljena in da je zato ribarjenje v kalnem ravno v naših vrstah prav posebno uspešno. Delavski stan razni stremuhi in razni pokreti, ki so se oddaljili od narodne celote z vso mogočo lažno agitacijo lovijo na svoje limanice. V delavskem stanu je zato posebno vidna ločitev dvojnih idej: komunistične prevratne in naše krščansko-socialne. Vztrajno smo delali doslej na tem, da v našem stanu boljševizem onemogočimo. Poziv našega bana in soglasje banskega sveta z njim ob tem pozivu smatramo za klic, da naj svoje moči še podvojimo. Danes rečemo: Svojo dolžnost bomo storili.

Delavstvo za Slovensko banovino

Senator Mihelčič na shodu zabukovških rudarjev

Zabukovca, 19. II. 1940.

V dvorani tukajšnje rudniške kantine se je včeraj vršil izredno dobro obiskan shod, katerega se je udeležilo poleg g. rudniškega ravnatelja ter rudniških inženirjev okoli 200 rudarjev našega rudnika in še številni kmetje iz naše okolice.

Kot prvi govornik je nastopil **g. senator Mihelčič,** ki je v lepo zasnovanem govoru orisal delo in skrb vlade za sporazum z Hrvati ter pokazal, kako je to delo bilo kronano z uspehom, čeprav so nasprotniki stalno prorokovali, da iz sporazuma ne bo nič. Delalo se je počasi in sigurno ter zato delo za preureditev države uspešno napreduje. Tozadevni politični zakoni se izdelujejo in je zmagalo tudi stališče, da je treba državo preje preurediti in šele na to iti na svobodne volitve. G. senator je podčrtal, kakšne zasluge ima naš narodni voditelj dr. Korošec in minister dr. Krek, da bo naš narod po 20 letnem boju končno dobil svojo Slovensko banovino, kar so zborovalci sprejeli z burnim pritrjevanjem.

Nadalje je g. senator izvajal, kako sedanja vlada skrbi za to, da pride potom javnih del čim več delavcev do zaslužka, kar je v korist celotnemu ljudstvu. Podrobno je naštel vse načrte za javna dela v celjski okolici, ki se bodo izvršila v tem letu. Omenil je tudi svojo skrb za rudarske stare upokojence, katerih položaj je izredno slab in o tozadevni intervenciji, katero sta izvršila pri Bratovski skladnici z g. bivšim poslancem Bitencem, da se te krivice popravijo.

Končno je pozval vse navzoče na složnost v teh težkih časih ter povdaril zasluge naše vlade in kr. namestništva za ohranitev nevtralnosti in miru v naši lepi domovini. (Burno ploskanje.)

Za g. senatorjem je nastopil pisec knjige »V plamenih rdečega pekla« **tov. Alfonz Breznik** in izvajal kako skušajo razni zaslepljenci zlasti med našim delavstvom ustvarjati hrepenenje po »rdečem raju«, kakršen je v Rusiji.

V poljudnih besedah je govoril o svojih doživljajih med rdečimi lažizveličarji in o spoznanju, da je marksistično-komunistična teorija manjvredna tvorba ter jo morejo zato propagirati le manjvredni ljudje, ki pa seveda niso v stanju delavstvu ustvarjati boljše bodočnosti in rdečega raja, temveč le neznosen rdeči pekel. Pozval je zabukovške rudarje, naj se kakor en mož strnejo okoli svoje slovenske delavske strokovne organizacije ZZD. Njegova temperamentna izvajanja so zlasti rudarji sprejeli z pritrjevalnimi medklici in navdušenim odobravanjem.

Kot tretji govornik je nastopil podpredsednik centrale ZZD **tov. Milko Pirih.** V jedrnatem govoru je obrazložil delo ZZD za izboljšanje položaja slovenskega delavstva ter zasluge naših narodnih voditeljev za izboljšanje socialne zakonodaje. Zlasti je povdarjal interes delavstva, da dobimo slovensko banovino in da se v socialni politiki naše države demontira centralizem. Navzoči so zahtevo po Slovenski banovini in decentralizaciji socialne politike sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem.

Na shod je prišel tudi g. banski svetnik **Kuder,** ki je prinesel rudarjem pozdrave z zadnjega zasedanja banskega sveta in izjavil, da bomo tudi mo Slovenci v kratkem dobili svoj svobodno izvoljeni banovinski zbor.

Po shodu se je vršil še sestanek krajevne ZZD zabukovških rudarjev, na katerem je bilo sklenjeno, da se podružnica reorganizira in ukrene vse potrebno, da bo ZZD pri volitvah rudarskih zaupnikov častno zmagala. Po končanem zborovanju so se zabukovški rudarji v trumah začeli vpisovati v ZZD.

Naša akcija za tobačno delavstvo

Naša Zveza združenih delavcev in glavni odbor Jugorasa sta svoječasno zavzela potrebno akcijo za revizijo vseh pravilnikov v monopolskih ustanovah radi ureditve delovnih, plačilnih in socialnih pogojev monopolskih delavcev.

Povodom te akcije je na poziv centralnega tajništva Delavskih zbornic bila tudi anketa monopolskih delavcev ter stavila konkretne predloge upravi državnih monopolov za spremembo pravilnikov. Uprava državnih monopolov je na podlagi stavljenih predlogov preko posebne komisije te pravilnike na novo redigirala. Poleg tega je bilo radi rastoče draginje v zadnjih mesecih upravi državnih monopolov tudi stavljena zahteva po nujnem zvišanju mezd monopolskih delavcev.

Navedena komisija je sedaj dostavila centralnemu tajništvu Delavskih zbornic prvi osnutek spremenjenega pravilnika o delu v monopolskih ustanovah, med tem ko bodo ostali pravilniki izgotovljeni v nekaj dneh.

Ugotoviti moramo, da se s spremembo omejenega pravilnika s strani uprave državnih monopolov ne moremo strinjati, ker te spremembe ne obsegajo vseh onih teženj, katere so monopolski delavci pokrenili preko ankete ter jih označili kot svoje zahteve. Ravno tako pripravlja uprava državnih monopolov po izjavi gotovih faktorjev zvišanje mezd monopolskim delavcem v vseh svojih ustanovah v državi v znesku treh din na dan. Smatramo, da tako zvišanje nikakor ni zadovoljivo, ker ne odgovarja potrebam monopolskega delavstva in rastoči draginji.

Prišel je torej čas, da morajo monopolski delavci s pomočjo svojih organizacij takoj in energično reagirati in sicer po vprašanju spremembe pravilnikov kakor tudi po vprašanju zvišanja mezd kakršno pripravlja uprava državnih monopolov. Iz teh razlogov **se bodo zastopniki monopolskih delavcev, ki so organizirani v Jugorasu in ZZD, sestali na konferenco, ki se bo vršila dne 25. februarja v Nišu.**

Ta konferenca mora zavzeti odločno stališče monopolskih delavcev po vsej aktualnih vprašanjih in ugotovili način potrebnega boja, da bo akcija res uspešna in monopolsko delavstvo prišlo do svojih pravic.

O poteku konference bomo poročali v našem listu ter tudi sklicali sestanek ljubljanskih tobačnih delavcev, kjer bodo ti zvedeli vse potrebno za našo nadaljno akcijo.

Tovariši tobačni delavci in delavke! Imejte zato zaupanje v naše delo in podpirajte ga s pridobivanjem novih članov. Ne dajte se premotiti od laži nasprotnikov. Iniciativa je na naši strani, zato mora tudi zmaga biti le naša.

Naše delavstvo, bo zastopal na tej konferenci tovariš Jemc Franc, ki bode tolmačil želje našega delavstva, posebno pažnjo pa bode položil nato, da se vnese tudi to v pravilnik o delu, da se delavstvu štejejo vsa leta v stalnost, ki jih ima v monopolski službi. Ako se štejejo delavstvu leta, ki jih je prebil pri orožnikih financi i. t. d. v monopolsko službo, je še bolj pravično in potrebno, da se štejejo delavstvu leta, ki jih prebije v monopolski službi za stalno, a ne tako kot je sedaj ko je bilo preko 50 del. vzeto od pol leta do 10 let službe in se jim ista ne šteje v stalnost. Zato obveščamo vse, te da stojimo budno na straži in da bodo storjeni vsi koraki, da se tem tovarišem popravi krivica, ki jim je bila pred leti storjena od Uprave drž. monopolov. Ostalo delavstvo pa pozivljamo, da naj stopi v naše vrste, kajti čim več nas bo, tem lažja bo naša borba za dobrobit tobačnega delavstva.

Stavbinski delavci!

Pridite vsi na SHOD, ki bo v soboto dne 2. marca ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani

Seja odbora central. tajništva Del. zbornic

Na podlagi čl. 9. štatuta CT-DZ je sklicana seja odbora centralnega tajništva Delavskih zbornic za 21. do 23. februar v Banjaluki s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo tajnika.
2. Članstvo Delavskih zbornic v Zagrebu in Splitu v centralnem tajništvu Delavskih zbornic in poročilo o proračunu za l. 1940.
3. Pravice Delavskih zbornic iz čl. 39. toč. 2. zak. o zaščiti delavcev in posledice neupoštevanja teh pravic.
4. Avtonomija Osrednjega in Okrožnih uradov.
5. Avtonomija Osrednje uprave za posredovanje dela.
6. Problem izvajanja predpisov delovnega prava v praksi in vprašanje zvišanja števila inspektorjev dela.
7. Položaj narodnega dopisnika mednarodnega urada dela in sodelovanja v mednarodnih organizacijah.
8. Uprašanje osnovne državne mezde, pobijanje draginje, minimalne mez-

(Nadaljev. na 2. str.!)

Pritožbe radi Borze dela

Prav sedaj, ko je na borzi nekakšna sezona, prihajajo iz vseh strani pritožbe, včasih kar v trumah, včasih od posameznikov in to nad polovico neopravičenih. Tako n. pr. delavec, ki je sam ali potom občine poslal na Borzo dela delavsko knjižico, ni dobil včasih celo čez 1 mesec podpore, ki si jo je nadejal že prve dni. Zato si naj vsak zapomni naslednje:

Delavec, ki je opravičen do podpore pri Borzi dela (imeti mora 200 zavarovanih dni v zadnjih dveh letih, odnosno odkar je zadnjič črpal podporo) mora poslati ako je izven teritorija občine Ljubljanske, obe delavski knjižici (staro in novo) in naj priloži listek, kje stanuje odnosno bo stanoval še mesec dni. Te knjižice je oddati na občini, v kateri delavec stanuje. Občina je dolžna brezplačno odposlati take delavske knjižice na Borzo dela s prošnjo, da se jih upošteva, odnosno, da se izdajo pripadajoče brezposelne podpore. Kritika radi knjižic, češ da zadostuje stara knjižica, iz katere je razvidno članstvo, ali da je stara knjižica raztrgana in zato naj zadostuje nova in da je od strani Borze le šikanaža, je neutemeljeno. Vsak, ki je že kedaj iskal pomoči pri Borzi dela, je tam tudi vpisan. Tekoča številka pa je vpisana tudi v poslovni knjižici. Tako mora Borza dela že radi evidence zahtevati obe knjižici in radi točnega in vestnega izvrševanja službe. Treba je računati tudi s tem, da nosi uradnik na Borzi dela vso odgovornost, ako bi n. pr. nakazal podporo delavcu, ki do podpore ni opravičen.

Borza dela izda eno tiskovino kot vprašalno polo za vsakega prosilca in pošlje na njegovo občino, odnosno na občino, v kateri prosilec stanuje. Zgodi se, da občina in to v velikih primerih ne smatra to vprašalno polo za važno in enostavno prečrta vse rubrike, nakar se Borza dela ponovno informira in dobi tako tudi točna obvestila o stanju prosilca. Tudi na Okrožnem uradu so velikokrat nerednosti. Delavec se pritožuje in dokazuje, da ima nad 8 mesecev članstva, odnosno da je nad 8 mesecev delal, da mu pa Borza podpore ne da. Ako delavec ni bil prijavljen OUZD pa more dokazati, da je v tem času delal, more tožiti svojega delodajalca in je tako na podlagi razsodbe opravičen do podpore. Seveda se mu tudi vpiše vse članstvo na OUZD.

Kako so delavci slabo o tem informirani je dokaz sledeči: Delavec (stavbinec, torej sezonski delavec) je zvedel, da dobijo letos tudi sezonci dvakratno podporo v tem zimskem času, kljub temu da lansko leto niso dobili, kakor predvideva § 74; ur. o podpiranju brezp. delavcev. Delavec pa ni vedel, ali ni hotel vedeti, da mora imeti zato, da bo dobil podporo, tudi najmanj 200 delovnil dni v zadnjih dveh letih ali od časa, ko je zadnjič črpal podporo. Njegovi prošnji Borza ni ugodila. Na obvestilo, da se dobi podpora, je bilo kratko napisano: »Na podlagi §-a 81. vam ne moremo nakazati podpore, ker nimate zadostno število članstva.«

Delavec, ki se je čutil prizadetega, bi se sicer lahko pritožil na ravnateljstvo Javne Borze dela in bi moral svojo pritožbo tudi utemeljiti. To bi lahko storil sam, tudi z navadno dopisnico. Da pa bo bolj držalo, je šel delavec k advokatu »ali pa če je prišel advokat k delavcu« in ta je sestavil pritožbo na ravnateljstvo Javne borze dela seveda po advokatsko in citiral §§ uredbe na podlagi katerih je prizadeti delavec vsekakor do podpore opravičen.

Ravnateljstvo Javne borze dela je ugotovilo, da delavec ni opravičen do podpore in da tudi advokat od svojega klijenjta ni bil točno informiran. Delavec namreč advokatu ni povedal da je komaj pred 4 meseci črpal in tudi izčrpal podporo pri Borzi dela in da je od takrat imel le nekaj nad 100 zavarovanih dni torej polovico premalo.

Pomnite tudi to, da ako je delavec ponovno zaposlen, kljub temu, da je bil prej mesec dni brez posla, ni opravičen do podpore, ako je ta prispela na občino, ko je bil delavec ponovno zaposlen, občina mora namreč denar vrniti Borzi dela, Borza dela pa ponovno prizna članstvo, kot neizčrpano.

Veliko je še nedostatkov odnosno §§, ki so v škodo delavstvu in bomo te likvidirali le, ako bomo s stvarnim delom dokazali, da bo delavstvo zaščiteno pravilno za svojo eksistenco in da Borza dela radi tega ne bo gledala v propast. To povem radi tega, ker se nekateri delavci pritožujejo, da je podpora premajhna, da bi se moralo dobiti veliko več in večkrat, nobeden pa se ne vpraša, kje se bo vzelo takrat, ko bo n. pr. fond tu izčrpan in ko ni od države niti obljubljeno še manj pa dano jamstvo, da se lahko v takem slučaju finančno nadoknadi iz državne blagajne.

Luzar Franc.

Sodelovanje zdravnikov z delavci

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je v posebni brošuri objavil poslovnik o zdravstvenih svetih OUZD. Okrožni urad je s tem vzbudil k življenju napravo, ki naj služi boljšemu razmerju med zdravniki in delavci, ki naj izravna medsebojne spore in ki naj v zdravstvenem in higienskem pogledu delavstvu pomaga.

Zdravstvene svete OUZD moramo delavci smatrati kot ponujano roko s strani zdravnikov nam delavcem. Delavstvo bo to ponujano roko gotovo z veseljem sprejelo, ker uvideva, da je sdelovanje z zdravniki, zlasti onimi, ki so v službi Okrožnega urada, nujno potrebno in za delavski stan gotovo koristno. Želimo le, da bi ta ustanova ne ostala samo na papirju, ampak da bi se njeno živahno delovanje povsod poznalo in povsod občutilo.

V prihodnjih dnevih in tednih se bodo začeli ustanavljati zdravstveni sveti po vseh naših večjih industrijskih središčih. Želimo, da vse naše delavstvo sodeluje pri ustanavljanju teh zdravstvenih svetov.

Naloge zdravstvenih svetov so obširne. Naj jih na kratko povzamemo iz poslovnika, ki ga je izdal Okrožni urad. Zdravstveni svet proučuje higienske prilike v podjetjih, skrbi, da se v njih nahajajo predpisane naprave za varstvo zdravja in življenja delavstva in da se tistih delavstvo poslužuje. Zdravstveni svet se zanima za socialno higienske prilike v delavskih stanovanjih, privatnih in onih, ki so last podjetja, ter za pravilno in zadostno prehrano delavcev in njihovih družin .

Zdravstveni svet skrbi, da se pri sprejemanju delavcev in mladoletnih moči v delo upošteva njihovo zdravstveno stanje. Organizira zdravniške preglede pred vstopom v delo ter skrbi, da se mladoletni delavci in vajenci, kakor tudi ženske in tudi telesno oslabeli delavci, uporabljajo za lažja dela. Zanima se tudi za vzroke nalezljivih in poklicnih obolenj, zlasti jetike. Zdravstveni službi in poslovanju OUZD ter nepravilnemu poslovanju delodajalcev.

Zdravstveni svet daje navodila in pojasnila delodajalcu o vseh važnih vprašanjih bolniškega, nezgodnega in starostnega zavarovanja. Skrbi, da podjetje nabavi potreben obvezilni materijal in druge zdravilne pripomočke, ki so potrebni za prvo pomoč. Zdravstveni svet skrbi za zdravstveno prosveto in vodi evidenco o vseh obolelih delavcih v podjetju ter daje zavarovancu in delodajalcu potrebna navodila in pojasnila o vseh zdravstvenih in zavarovalnih zadevah.

Zdravstveni svet sestavljajo: okoliški zdravnik, zaupnik delavstva, ki ga določi delavstvo, zaupnik delodajalca, zaupnik zdravnika OUZD in oseba, ki vodi skrb za omarico za prvo pomoč v obratu.

Pozdravljamo torej ustanovitev zdravstvenih svetov. Želimo, da bi ta ustanova prinesla res tiste uspehe delavstvu, kakor je to zamišljeno in kakor je to tudi potrebno za blagor našega delavstva.

(Nadaljev. s 1. str.!)

de za kvalificirane in nekvalificirane delavce.

9. Ureditev službenih razmer delavcev, ki so pozvani na vojaške vežbe in pravice do mezde in plače v zvezi z § 221 O. z.

10. Sodelovanje v odboru za kontrole cen pri ministrstvu za trgovino in industrijo in sodelovanje z direkcijo za prehrano pri ministrstvu za poljedeljstvo.

11. Ureditev položaja godbenikov, hišnikov, gospodinjskih pomočnic, poljedeljskih in pristaniških delavcev.

12. Uredba o pravicah vajencev za odškodnino po čl. 267 O. z.

13. Sprememba pravilnika za monopolske delavce.

14. Predlog beograjske Delavske zbornice za izdajanje uredbe oziroma zakona o delavsko-nameščenskih zadrugah.

15. Uporaba kapitala socialnih ustanov penzijskega zavoda, SUZOR-a in fondov Borz dela za zgraditev cenenih delavskih stanovanj.

16. Reorganizacija poslovanja in socialna statistika, statut in službeni pravilnik.

17. Prošnje zadrug za vpis deleža in subvencije.

18. Tekoče administrativne personalne zadeve in razno.

IV. redni občni zbor centrale ZZD

Po sklepu seje glavnega odbora ZZD z dne 11. februarja 1940 se v smislu § 17. Pravil Zveze združenih delavcev, vrši dne 19. marca 1940 ob ½10 uri IV. redni občni zbor ZZD v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. **Otvoritev občnega zbora,**
2. **Čitanje zapisnika III. rednega občnega zbora,**
3. **Poročila,**
4. **Sprememba pravil,**
5. **Volitve novega odbora,**
6. **Predlogi,**
7. **Slučajnosti.**

Pred občnim zborom bo ob 8 uri zjutraj v kapeli Vzajemne zavarovalnice sv. maša za udeležence občnega zbora.

Opozarjamo vse naše podružnice, da pride v smislu člena 15. Pravil na podružnico do 100 rednih članov po en zastopnik, pri podružnicah z večjim številom rednih članov pa po en zastopnik na vsakih nadaljnih p o l n i h 1 0 0 rednih članov. Posamezni zastopnik more zastopati največ 300 članov, oziroma imeti na občnem zboru največ 3 glasove.

Na občnem zboru ZZD nimajo glasovalne pravice tisti delegati, katerih podružnice so s članarino v zaostanku za več kot dva meseca in ki nimajo poverilnice ali katerih poverilnice so bile preklicane.

Po členu 17. Pravil ZZD se morajo predlogi za občni zbor predložiti pismeno 1 4 d n i pred občnim zborom ZZD, t. j. do najkasneje 5. marca 1940. Kasnejšim predlogom se more priznati nujnost oz., da se razpravlja o njih po sklepu občnega zbora.

Za likvidacijo Suzor-ja

Zagrebška Delavska zbornica in Hrvatska delavska zveza sta postavili predlog, da se OUZD likvidira, mesto te centralistične ustanove pa naj se imenuje posebno ravnateljstvo, ki bi izvedlo zavarovanja za področje banovine Hrvatske, za Slovenijo in za Srbijo. Ta predlog sta imenovani organizaciji predložili socialnemu uradu. Upajo da bo predlog sprejet in da se bo tako ukinilo delovanje Osrednjega urada, ki ni bil drugega kakor coklja v socialnem zavarovanju, vrh tega pa je ta urad požrl velik del dohodkov socialnega delavskega zavarovanja.

Svet v frontah

FINSKA — RUSIJA

Po zadnjih poročilih je Manerheimova črta pod hudim pritiskom Sovjetskih čet, ki so zavzele že večje število utrdb prednje linije. Sovjeti pošiljajo v borbo divizijo za divizijo in kljub ogromnim žrtvam ne štedijo z ljudmi, ne z orožjem in zato se ni čuditi, da hrabra Finska armada, ki je zaradi pomanjkanja rezerv utrujena, prihaja vedno bolj v stisko.

Anglija je spričo tega skrajno kritičnega položaja sklenila, da pošlje na Finsko prostovoljske čete. Izjalovilo pa se je upanje Fincev, da bo prišla pomoč iz Švedske, ki je morala to odkloniti, ker bi sicer Nemčija to smatrala za sovražni čin. Naravno je, da Švedska spričo tega ne sme tvegati vojne s Sovjeti, zapadni velesili pa tudi nista preveč pripravljeni, da bi nudile Finski izdatno pomoč, ker računata na resne dogodke na jugovzhodu Evrope.

BLIŽNJI VZHOD

Na bližnjem vzhodu je zbrana francoska in angleška armada pod poveljstvom generala Weyganda in angleškega generala Wawel. Za vojne cilje zapadnih velesil bi bilo ugodno, če bi mogle prijeti Nemčijo s tem, da bi vezali Sovjetske sile, zavzele njene zaloge nafte na Kavkazu in preprečiti, da ne bi Sovjeti mogli Nemčije zalagati in podpirati gospodarsko, za kar je bila sklenjena tozadevna pogodba med Sovjeti in Nemčijo.

ANGLIJA — NORVEŠKA

V Norveških teritorialnih vodah se je pojavila nemška ladja Altmark, ki je svoječasno služila v Atlantiku nemški križarki Admiral von Spee, kot pomožna ladja. Na ladji je bilo 300 ujetih angleških mornarjev.

Edinice angleške vojne mornarice so ladjo Aaltmark izsledile in z nje osvobodile kljub protestu norveškega poveljnika mornarice svoje ujetnike, ladja Altmark pa je nasedla na čer in je močno poškodovana.

Najprej so Nemci vložili oster protest pri norveški vladi, da je to dopustila, v svojih vodah. Nato je tudi Anglija izročila Norveški protestno noto, ker je dopustila, da v njenih vodah plove ladja, ki je oborožena. Angleška vlada smatra da Norveška vlada ni izpopolnila dolžnosti nevtralne države ter zaradi tega zahteva internacijo Altmarka.

Tudi norveški poslanik je v Londonu izročil protestno noto norveške vlade zaradi intervencije angleških vojnih ladij proti Altmarku. Zadeva je torej zelo zagonetna in obstoja nevarnost, da povzroča resnejše zapletljaje na Skandinavskem polotoku.

BOLGARIJA

Ministrski predsednik Kjoseivanov je odstopil in je novo vlado sestavil bolgarski poslanik v Belgradu Filov. Prijateljstvo Bolgarije ostane temeljna postavka v bolgarski politiki. Kakšno spremembo v usmeritvi Bolgarije pa pomeni nova vlada, se vidi iz tega, da je Sovjetska Rusija odpoklicala svojega poslanika iz Sofije.

RAZMERE V SOVJETIJI

»Pravda« prinaša uvodnik, v katerem ostro kritizira razmere, ki vladajo v sovjetski trgovini. Članek našteva primere površnosti in nestrokovnosti. Dalje pravi, da se velike količine najbolj potrebnih živil ne morejo pravočasno razdeliti prebivalstvu zaradi zelo slabih prevoznih sredstev. V sovjetski osrednji upravi je zaposlenih pretirano veliko število uradnikov, ki so popolnoma nepotrebni, medtem ko zaradi tega vaško prebivalstvo ne more dobiti strokovnjakov, ki so se zatekli v pisarne. Samo v Kazakstanu je potrebnih okrog 6000 kmetijskih strokovnjakov, toda zaradi počasnosti administracije jih ne morejo poslati tja.

NEZADOVOLJNA INDIJA

V Londonu z velikim zanimanjem spremljajo delo 55. letnega zasedanja indijskega kongresa. Govorila sta zastopnik Gandijeve stranke Azad Roy (komunist), ki je napovedal borbo proti britanski nadoblasti v Indiji z vsemi dopuščenimi in nedopuščenimi sredstvi. Gandijev poslanec pa je dejal, da si morajo Indijci sami sestaviti svojo ustavo. Sam Gandi je izjavil, da bo narodni pokret v Indiji povedel do uspeha.

AMERIKA

Rooseveltov odposlanec Welles je odpotoval 17. t. m. po nalogu ameriškega predsednika Roosevelta v Evropo, kjer bo obiskal Rim, Pariz, London in Berlin. Welles ne bo evropskim velesilam ničesar predlagal, marveč samo poslušal, kakšno je njihovo stališče, o katerem bo poročal Rooseveltu, ko se vrne. Seveda se bo Rooseveltov odposlanec posvetoval tudi z Vatikanom, kamor je obenem z njim odpotoval posebni odposlanec Roosevelta pri papežu, Taylor, ki bo v Rimu stalno ostal. Čeprav Amerika zaenkrat ne bo mogla kaj doseči, da bi se zasvetila nad Evropo zarja miru, pa bo njeno delovanje brez dvoma pripravilo tla za pomirjenje.

Naša borba - naša rast

Ljubljana — gradbeni

Gradbena sezija se bliža, toda mi smo še vedno brez kolektivne pogodbe. V času, ko je večina podjetij zvišala svojim uslužbencem plače, so naši stavbeniki preklicali še ono, kar smo s težko borbo dosegli. Poslali smo nešteto resolucij, vršile so se ankete in konference, toda zaželjenega uspeha nismo dosegli. Naš gradbeni delavec, kateri opravlja najtežja dela, ki je izpostavljen dežju in mrazu, soncu in snegu, ima tudi pravico do življenja.

Da javno pokažemo te naše zahteve, sklicujemo velik delavski shod, ki bo v soboto 2. marca ob 10. uri dop. Opozarjamo že danes člane na važnost zborovanja. Dokazati hočemo slovenski javnosti, da smo močna delavska organizacija, katere cilj je izboljšanje socialnega položaja stavbinskega delavstva. Delodajalci se morajo zavedati, da se brez nas hiše ne gradijo. Kar smo zahtevali je tako malenkostno in tako opravičeno, da nam tega nihče ne more oporekati. Naša Centrala to v polni meri upošteva in naše zahteve z vso autoriteto podpira. Posebno zahvalo smo dolžni tudi upravi Delavske zbornice, ki je mnogim našim članom nakazala brezposelno podporo.

Članstvu sporočamo, da bo II. tajnik tov. Janež do preklica v društveni pisarni vsak dan od 3 do 5 ure popoldne.

Trbovlje

Pred par dnevi je bilo, ko je neki paznik na Zapadnem obratu odkazal rudarju, da mora napraviti jez za zaliv in mu določil, do katerega časa mora biti jez gotov. Običajno je bilo, da so takšna dela vedno vršila po dva delavca, da sta lahko zmogla v pravem času delo izvršiti. Zato je tudi razumljivo, da omenjeni rudar vkljub svoji pridnosti ni mogel izvršiti dela v tem času, kakor mu ga je določil paznik. Ko je paznik videl, da jez ni gotov je nahrulil omenjenega rudarja z vsemogočimi psovkami, spozabil se je celo tako daleč, da se je znesel tudi dejansko nad ubogim trpinom. Takšen valptovski način razgoli vso kulturo tega paznika. Ne vemo ali je vodstvu obrata znano o tem dogodku. Potrebno bi bilo da tega paznika primerno pouči, kako se naj z delavstvom postopa in kakšni so predpisi službenega reda.

Kamniško okrožje

V nedeljo dne 3. marca ob 9 dop. se vrši občni zbor Kamniškega okrožja ZZD na Homcu, v prostorih **stare homške šole.** Udeležba obvezna za vse odbornike vseh podružnic okrožja, vabljeni pa so tudi vsi ostali člani. Volilno pravico na občnem zboru imajo samo odborniki podružnic.

S tem občnim zborom stopa naše okrožje v drugo poslovno leto. Ta dan bo dosedanji odbor podal račun o poslovanju v preteklem letu.

Na občni zbor smo povabili predsednika centrale tov. Preželj-a in upamo da se bo ta tudi povabilu odzval.

Dol pri Ljubljani

V nedeljo 18. t. m. je bil pri nas članski sestanek, na katerem se je ugotovilo, da je vršil med vsem odborom svojo funkcijo prav izvrstno tov. blagajnik, zato so mu to funkcijo naprtili še za bodoče.

Pri nas v Dolu se že precej pozna od kar obstoja podružnica ZZD. Zanimivo je, da nekateri zaslepljenci še danes trdijo, da je pač vseeno ali so organizirani ali ne, češ saj dobimo vse prav tako kakor vi, pa čeprav ne plačamo prispevke mesečno 7.— din kakor člani organizacije. Dokler ni bilo pri nas organizacije in če tudi danes ne dobimo brez intervencije ali obratnih zaupnikov ali organizacije niti tega, kar je zapisano nam v prid v obrtnem zakonu o zaščiti delavcev.

Plače so se nam sicer v tovarni nekoliko zvišale, nismo pa s tem še zadovoljni, ker še daleč ne odgovarjajo eksistenčnemu minimumu ali pravzaprav porastu draginje. Dokaz, da nas čaka še veliko dela se pojavlja z dneva v dan, zato bojevniki na plan, bojazljivci pa v stran.

Bohinjska Bistrica

Kakor je gorčično zrno majhno, tako je bila skromna in majhna naša četa ZZD v Boh. Bistrici. Prerokovali so nam gotovi ljudje hiter razhod, pa ga ni bilo in ga ne bo. Tudi napadi na naše članstvo niso izostali. Vse smo prestali, led je prebit. Tovariši delavci! Naša četa raste tako, da stražarje pod Triglavom skrbi. Mi jim nič hudega nočemo, le dobro naj delajo v svoji organizaciji in naj imajo uspehe, kot jih imamo v ZZD za naše delavce. Če pa kdo iz njihovih vrst potrka na naša vrata, ga sprejmemo . Zakaj pa ne? Tovariši, zaupajte naši ZZD! Bodite vsak dan bolj odločni in zavedni ter tudi ponosni na svojo organizacijo!

Sv. Križ nad Jes.

V nedeljo, dne 18. t. m. se je vršil redni letni občni zbor podružnice ZZD pri Svetem Križu nad Jesenicami. Kot zastopnika okrožja sta se občnega zbora udeležila tov. Rajnar Franc in Krajnik Ivan. Občni zbor je potekel v redu, poročila posameznih funkcijonarjev so bila izčrpna in pregledna. Pri volitvah novega odbora se je izvolil stari odbor.

Groblje

V nedeljo, dne 25. t. m. se bo vršil članski sestanek naše skupine v Društvenem domu v Grobljah. Dolžnost vseh tovarišev je, da se sestanka polnoštevilno udeleže. Saj so članski sestanki za delavce koristni in podučni! Zavedajte se tega in storite brez oklevanja svojo dolžnost! Torej — gotovo! **Predsednik.**

Celje

Krajevna organizacija ZZD v Novem Celju je imela v sredo, dne 14. februarja ob 20. uri v prostorih gostilne Jelovšek v Petrovčah svoj prvi redni letni občni zbor, katerega je otvoril dosedanji predsednik Weiss Franjo. Pozdravil je vse navzoče, predvsem zastopnika centrale tovariša **Breznika,** našega gosp. upravnika **dr. Alfreda Fišerja,** ekonoma gosp. **Ivana Adamiča,** uradnika **Antona Lobnika** in inicijatorja gosp. **Jelovšeka** kot predsednika krajevne JRZ.

Nato je prečital tov. tajnik zapisnik ustanovnega občnega zbora, nakar je odbor podal svoja poročila. Za tem je povzel besedo zastopnik centrale ter v jedrnatem govoru orisal naš položaj, na katerem smo gradili svojo organizacijo, kar so prisotni z odobravanjem sprejeli.

Volitve novega odbora so pokazale disciplino članstva ter se je izvolil naslednji odbor: Založnik Janko, predsednik; Weiss Franc, podpredsednik; Rizman Anton, tajnik; Zajc Jože, blagajnik; Hribar Jože, gospodar; Hrota Tone, Paušer Rezi, Ocvirk Marija, namestniki; Kotnik Stane, Tomažič Tončka, Orozel Rozi, nadzorniki.

Novi odbor se bistveno ni nič spremenil, razen predsednika in podpredsednika, ki sta funkcije menjala.

Novo izvoljeni predsednik tov. Založnik se je staremu odboru zahvalil za njegovo delovanje in izrazil željo, da tudi novi odbor še z večjo borbenostjo in doslednostjo nadaljuje že započeto delo, tako da bo v korist članstvu in organizaciji sami.

Ker pri slučajnostih ni bilo nikake debate in dnevni red že izčrpan, je bil občni zbor zaključen.

Vevče

Soboto dne 10. februarja t. l. smo imeli v podjetju Združenih papirnic v Vevčah volitve obratnih zaupnikov, kjer so bili sledeči rezultati: JSZ 204 (201) glasove in tri zaupnike, ZZD 69 (64) glasov in enega zaupnika, SDSZJ (rdeči) 120 (132) glasov in 2 zaupnika. V oklepaju rezultat volitev iz prejšnjega leta. Volilcev 446, volilo je pa 394 volilcev. Količnik je znašal 65 glasov, en glas je bil neveljaven.

Kot se vidi iz gornjih razultatov, je naša lista pridobila pet glasov, beli so pridobili 3 glasove, rdeči so pa padli za 12 glasov.

Kljub temu, da so morali naši člani mnogo prestati od gotovih članov, nam nasprotnih organizacij (o tem bi mmogle mnogo povedati ženske iz papirne dvorane), naš organizacija stalno napreduje.

Čeprav so naši nasprotniki istovetili našo organizacijo z NSZ, ki jo je pred leti ustanovil rajni Jakob Žulovec, ter so nas smatrali za nekako muho enodnevnico, ter so prišli na naš članski ustanovni občni zbor celo razbijat, da bi tako onemogočili našo organizacijo, je naša organizacija vse te ovire častno prestala in upamo, da bomo vse težkoče tudi v bodoče častno prestali. Zato pozivamo vse naše članstvo, naj tudi še v naprej vztraja v borbi za našo organizacijo.

Odbor se tem potom zahvaljuje vsem volilcem, ki so oddali svoj glas za listo ZZD, ter oddali zeleno glasovnico, ter tako naši listi pripomogli do enega zaupniškega mesta.

V četrtek dne 8. t. m. smo pokopali našega tov. Marinko Ivana, bodi mu zemljica lahka.

Obračamo se pa tudi na naše članstvo in čitatelje »Slovenskega delavca«, da priredi Prosvetno društvo v Sostrem v nedeljo dne 25. februarja 1940 ob ½4 popoldne socialno dramo »Boštjan iz predmestja« v šestih slikah in prosimo cenjeno članstvo ZZD v Vevčah in ostale čitatelje našega lista, da se te igre udeleže z ozirom na njeno vsebino, ki ima socialno obeležje.

Mnogo je učenih razmotrivanj, v čem je rešitev socialnega vprašanja. V evangeliju beremo: »Ljubi Gospoda, svojega Boga... Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe...« Vemo, da je v tem začetek in konec sleherne socialne modrosti in filozofije. Boštjan nam pove isto in — tako tudi ravna.

Ptuj

Naš širši članski in zaupniški sestanek, katerega smo imeli dne 18. februarja, je za našo podružnico rekordno uspel ter se prav toplo zahvaljujemo za govor in inštrukcije tov. **Rozmana,** ki jih je dal našim delavskim zaupnikom. Razločno jim je razjasnil, kaj predstavljajo delavski zaupniki in kaj je njih dolžnost.

Delavci iz Ptuja se še premalo zavedajo, kaj je to skupnost in organizacija ter mislijo, da jim bo kdo naklonil kaj le iz dobre volje. Pa to je malo verjetno in so taki slučaji zelo redki. Zato kličemo vse naše člane in delavce-pobornike za delavske pravice v naš tabor ZZD, ki ima že širom Slovenije lepe uspehe, kar nobena statistika drugih organizacij ne beleži. Pokazalo se je že med našim delavstvom zanimanje za vse to, kar mu je treba vedeti. Zato ga opozarjamo, naj te dobre volje, ki jo je na zadnjem sestanku pokazalo, ne opusti in pokaže, da hoče zvesto slediti programu ZZD. Podružnica si je postavila v program, da izvede pri tvrdki »Reinhard« kolektivno pogodbo, ki bo zaščitila naše delavstvo in ki bo pokazala, kaj zmore organizacija. O pogajanjih in ostalem bomo drugič poročali.

Murska Sobota

Knjižnica Delavske zbornice v Murski Soboti je dobila zopet eno pošiljko novih knjig in tako se seznam knjig te knjižnice stalno izpopolnjuje z novimi knjigami. Obiskovalci knjižnice z vsakim dnem naraščajo; saj imajo v tej knjižnici na izbero vsake vrste čtivo. Ponovno pa vabimo vse delavce in nameščence, da se poslužujejo te svoje knjižnice, a dosedanje obiskovalce pa prosimo, da nam izposojene knjige točno vračajo, da lahko postrežemo še drugim prošnjikom.

V tovarni Cvetič se naša organizacija ZZD lepo razvija, kljub temu, da so nekateri naši nasprotniki hoteli tudi to akcijo izrabiti v svojo politično korist. Naša organizacija je samo strokovna organizacija in ni politična, čeprav so njeni člani politični somišljeniki stranke, za katero stoji ves slovenski narod. Mi tudi ne hujskamo delavstvo proti podjetju. Pač pa smo in bomo tudi v bodoče vedno nastopili z vso odločnostjo proti podjetju, če se bo delavstvu delala krivica.

Imamo tudi že pripravljeno kolektivno pogodbo, katero bomo v kratkem predložili g. Cvetiču v podpis. Kolektivna pogodba bo prinesla delavkam veliko izboljšanje in uredila razmerje med našo organizacijo in g. Cvetičem, vsled česar upamo, da bo g. Cvetič, kot socialen človek, to pogodbo v celoti podpisal.

V tovarni Šiftar je organizacija ZZD zaprosila podjetje za povišanje plač za vse delavke. Tudi tukaj upamo, da bo organizacija uspela in bo g. Šiftar z ozirom na današnje razmere ugodil upravičeni zahtevi delavk.

V vseh tukajšnjih podjetjih so mandati obratnih zaupnikov podaljšani do konca leta 1940. Vse obratne zaupnike, kateri še niso vložili prošnje na Inspekcijo dela v Ljubljani, opominjamo, da morajo take prošnje vložiti do konca februarja. Poskus nekaterih preddelavk v tovarni Cvetič, da bi si priborile zaupniške mandate, se je izjalovil. Vsak, kdor bi hotel postati obratni zaupnik pri Cvetiču, bo moral imeti delavke na svoji strani. Zaupno pa povemo preddelavkama Kodila Giziki in Horvat J., da so vse delavke pri Cvetiču kompaktno za ZZD, pa čeprav danes tega še ne pokažejo.

Opekarniški delavci v Pusoncih so vsi včlanjeni v delavski organizaciji ZZD. V kratkem bo imela ta organizacija svoj občni zbor, na kar bo organizacija začela delati s polno paro. Lepih uspehov, katere so delavci dosegli potom ZZD, se vsi delavci veselijo in se z vsem srcem oklepajo svoje organizacije.

Naša podružnica ZZD v M. Soboti se je preselila v druge prostore h g. Barfiji. Ponovno prosimo vse merodajne, da nam pomagajo, da dobi delavska organizacija potrebne prostore v Delavskem domu.

Delavci naše podružnice ZZD se pripravljajo na igro »Vest«, katero bodo igrali po veliki noči. To bo prvič v Murski Soboti, da bodo delavci samostojno nastopili na gledališkem odru.

Ljutomer

V nedeljo dne 11. februarja 1940 se je vršil v prostorih Katoliškega doma v Ljutomeru 15. redni občni zbor Strokovne skupine viničarjev v Ljutomeru.

Ako ravno je bila občutna zima ter si premnogi viničarji nimajo kaj obleči in obuti, ter vkljub slabi poti, so se vendar tega občnega zbora udeležili tudi zastopniki in viničarji od Kapele, Štrigove, Svetinj, Sv. Bolfenka in od Sv. Miklavža. Nadalje zastopnik ZZD tov. **Košnik Joža,** učenec Delavske strokovne šole v Ljubljani, zastopnik centrale SZV-ZZD iz Ljutomera tov. Korošec Slavko.

Občni zbor je vodil agilni tov. Mir Alojz. Poročila tajnika, blagajnika in nadzorstva so bila soglasno odobrena. Pri volitvah so bili izvoljeni: predsednik Mir Alojz, podpredsednik Pučko Jožef, tajnik Nedok Ludvik, blagajnik Pučko Franc, gospodar Grnjak Janez; namestniki: Žabota Anton, Hrga August, Žirovnik Karol; nadzorstvo: Pučko Matija, Nedok Martin, Senčar Jožef.

Zastopnik centrale SZV-ZZD tov. Korošec Slavko je v krajšem referatu podal nekaj smernic za bodoče delo med viničarji, ter jim pokazal borbo drugih stanov za svoj življenjski obstanek.

Nato je povzel besedo učenec Delavske strokovne šole, kateri je v uvodnih besedah izrekel pozdrav od našega borca, predsednika Zveze združenih delavcev iz Ljubljane tov. Preželj Franceta. Nato je tov. Košnik burno pozdravljen v daljšem referatu nam pokazal delo strokovne organizacije. Govoril je o vzgoji članov za delo organizacije. Posebno nam je polagal na srce pot k izobrazbi, ker le dobro izobražen viničar se zaveda, kaj mu je storiti, da si izboljša svoj življenjski stan. Prikazal nam je nekaj pravih računov, glede nekaterih vinogradnikov, kateri kričijo v svet, da je kriza; češ vinograd ne nese itd. seveda takim ne nese, kateri si privoščijo večkratne luksuze, ter ga na teh luksuzih večkrat pijejo čez mero, da se še božja kapljica poliva po tleh. Mnogi viničar pa ni vreden, da bi dobil to kapljico. Ampak to ni kriza ne vinska, ne denarna, ampak je tukaj na žalost povedano **»duhovna kriza«.** Viničar kot delavec ni vreden da živi človeka vredno življenje, ampak ga smatrajo kot nekaj nižjega. In ta **»duhovna kriza«** se čestokrat sliši od največjega kapitalista brezverca do duhovnika. Oni smatrajo delavca kot neenakega — enakopravnega člana človeške družbe. Opominjal in svaril nas je o silni poplavi komunizma, naj ne nasedamo praznim govoricam, katere se rade večkrat slišijo, da bo za delavca takrat dobro, ko bo prišel na površje komunizem itd. Tovariši, temu ni taka. Komunizem se razširja iz ust takih nezadovoljnežev, ki bi radi prišli po delavstvu do udobnejših sedežev in mastnih plač. Na žalost moramo ugotoviti, da se je tudi v Ljutomerski okolici znašlo par teh ljudi, ki nasedajo tem lažiapostolom-komunistom. Zato viničarji trdno stojmo v vrstah naše organizacije, da se bo naval komunizma razbil ob vrstah zavednih krščanskih mož, da bodo ti lažiapostoli izprevideli, da med nami ni mesta, kjer naj bi se šopiril brezbožni duh kapitalističnega — brezbožnega komunizma. Če ravno so povspeševatelji tega gibanja mnogi vinogradniki s tem, da odtrgujejo viničarjem plače, ker s tem sejejo največjo nezadovoljnost in pripravljajo pot komunizmu. Ker pri njih ni krščansko čutečega srca, zato gledajo edino za sebe, ne upoštevajo pa nauka **Kristusovega** »ljubi svojega bližnjega.« Zato vsi viničarji v našo organizacijo, katera je resnično katoliška ne samo na papirju ali besedah, temveč tudi v dejanju.

Viničar.

Laško

V nedeljo, dne 18. februarja smo imeli dobro obiskan sestanek naše skupine ZZD, na katerem nam je poročal tov. Arnšek Jože, ki je v enournem govoru pokazal, kje je mesto za slovenskega delavca, po tolikih prebridkih skušnjah in prevarah, katerim je bil naš stan izpostavljen. Takih sestankov si še želimo.

Na njih šele moremo zvedeti, kam je bil zapeljan naš delavski stan, ko je sledil raznim demagoškim prerokom, ki so s satansko zlobo zavajali poštenega slovenskega delavca.

Ostanki marksizma vseh struj naj vedo, da smo sedaj mi tu, da se nikomur ne umaknemo. Združeni slovenski delavci bomo uredili svoj stan ter mu priborili ono mesto, ki mu po njegovi pomembnosti pripada. Dovolj je bilo ponižanja, dovolj trpljenja, katerega nam je nakopal mednarodni marksizem in tudi kapitalizem! Zato: molčite, pobeljeni grobovi! Slovenski delavci vstajamo in vas je strah.

ECZ — Ljubljana

Kljub raznim neprilikam in neuspehom v preteklem letu se naša organizacija vedno bolj širi in krepi. — Na naš občni zbor so prihiteli uslužbenci v nepričakovano velikem številu. S tem so dokazali, da se zavedajo važnosti velikih naporov, ki jih ima vodstvo organizacije v borbi za pravice tramvajskih uslužbencev.

Občni zbor je vodil podpredsednik tovariš Šušteršič France, ki je v klenih uvodnih besedah objasnil pomen in uspehe organizacije v preteklem letu. Poročila ostalih odbornikov so pokazala, da je organizacija čvrsta in dobro vodena.

Po poročilih odbornikov je prevzel besedo zastopnik centrale tov. **Kralj France,** ki je dokazoval potrebo skupnega složnega dela vseh uslužbencev, da pride do uresničenja naših upravičenih zahtev. Ostro je ožigosal tiste, ki radi osebnih ambicij škodujejo stvarnemu delu organizacije, pozival je vse k složnemu delu ter želel v imenu centrale uspehov polno novo poslovno leto.

Sledile so volitve novega odbora, ki so bile precej razgibane. Vloženih je bilo 8 kandidatnih list. Po stvarni debati je bilo določeno, da se glasuje poimensko z dviganjem rok. Na podlagi tega so bili izvoljeni: Šušteršič Franc, predsednik; Režek Leopold, podpredsednik; Dežman Polde, I. tajnik; Kralj France, II. tajnik; Kovač Ivan, I. blagajnik; Šipelj Joško, II. blagajnik; Klobučar in Štrucelj, odbornika; Strus in Martinčič, nadzornika.

Po volitvah se je razvila živahna debata o bodočem delu, ki bi naj prineslo vsem uslužbencem čimveč uspehov.

Vuhred

Naša mlada postojanka ZZD v Vuhredu se mora težko boriti, ker smo tik ob meji naše države. Potrebno je, da bo naše delavstvo pravilno plačano, da ne bo gledalo na boljševizem in ne na hitlerizem. Le pošteno plačano delavstvo bo kos preživljati sebe in svojo družino in tudi pošteno služilo svoji domovini.

Poglejmo malo po naši okolici, kjer se naše delavstvo trese kot šiba na vodi. Boje se pred svojimi delodajalci, zato se ne združijo z nami. Podjetnik jim pravi: »Če se organizirate v ZZD, ste takoj na cesti in si poiščite drugi ‚kvartir'!« Iz tega se vidi, da se podjetniki boje naše ZZD, ko vrag križa. Mi tovariši ZZD pa kljub temu prodiramo naprej, čeprav imamo ovire na treh straneh, na četrti je pa naše delavstvo. Največ nas ovira delavstvo samo. Učimo ga in trobimo, pa nič ne pomaga, ker je med njimi nekaj dobrih agitatorjev zoper ZZD. Ti tički so pa dobro skriti, da jih ne spoznaš po perju. Nekaj se jih je celo pritihotapilo v našo ZZD, a jim je načrt spodletel, ker smo jih hitro spoznali. Slišali smo, da našo ZZD v Vuhredu blatijo na vse načine. Naj se zavedajo marksisti, da jim je že davno potekel čas in že tudi odzvonilo za našo dolino. Pozivamo vas, delavci, ki še niste v naših vrstah, potrudite se in pristopajte k nam, da bomo čim prej dovolj močni, da bomo potrgali vse zapreke, ki nas ovirajo. Tovariši, zavihajte rokave, pa na delo, dokler je še čas, ker skoraj pride ura, da bomo porabili našo moč! Imamo že precej uspeha ter upamo, da bomo v kratkem imeli še večjega. Ko pride april, bo naše članstvo rastlo ko gobe po dežju.

Senovo

V najlepšem razpoloženju in ob zelo zadovoljivi udeležbi je imela prošlo nedeljo naša podružnica ZZD svoj redni letni občni zbor.

Občni zbor je bil tembolj zanimiv, ker se je vršil pred volitvami obratnih zaupnikov, ter so naši člani rudarji z velikim zanimanjem sledili izvajanjem posameznih govornikov.

Občni zbor je vodil **tov. Demšar,** ki je uvodoma kratko pozdravil navzoče, kakor tudi zastopnika centrale ZZD tov. Golob Stane-ta. Podal je besedo predsedniku podružnice **tov. Ban-u,** ki je obširnejše poročal o delu, borbi in uspehu organizacije v preteklem poslovnem letu. Iz njegovega poročila smo razbrali, da je današnja bilanca podružničnega dela vseskozi aktivna, — saj je podružnica izvršila nebroj intervencij — tako za zboljšanje trenotnega položaja posameznih rudarjev-članov, kakor tudi pri centrali ZZD z raznimi predlogi v svrho pogajanj, katere vrši DZ s TPD. V borbi z raznimi drugimi organizacijami je bila naša podružnica odločna in neomahljiva, šla je vedno po začrtani poti, ki vodi do cilja. — Pripravljali smo se na bližnje volitve obratnih zaupnikov in na nje tudi dobro pripravili. Prepričani smo, da bo letošnje število naših zaupnikov za našo mlado organizacijo častno!

Poročilo predsednika so navzoči nagradili z velikim odobravanjem.

Sledila so poročila tov. tajnika in blagajnika, nakar je povzel besedo zastopnik centrale tov. **Golob.**

V svojem daljšem poročilu je zlasti podčrtal uspehe rudarjev v drugih kulturnih državah, v borbi za izboljšanje gmotnega položaja, katere so tudi dosegli, predvsem radi njihove stanovske zavednosti in njihove kompaktne organiziranosti. — Poudarjal je, da bo naša borba vsestransko uspešna takrat, kadar bo vsak slovenski rudar, vsak slovenski delavec, sam v sebi čutil potrebo po narodni slovenski organizaciji, prav tako, kakor čuti potrebo za svoj vsakdanji kruh. — Prešel je na našo matično strokovno organizacijo ZZD, navajal vzroke, zakaj je dolžnost slehernega slovenskega rudarja in delavca, da se včlani le v njej in le njo smatra za organizacijo, ki bo težave in bridkosti slovenskega rudarja najbolj razumela, ki mu bo najprej in najbolj sigurno priborila njegov boljši košček kruha.

V nadaljnjih izvajanjih je tov. Golob analiziral predstoječe volitve obratnih zaupnikov. Pokazal je na važnost teh volitev in nam dal tudi nekoliko navodil za uspešno borbo.

Navzoči so izvajanjem govornika sledili z velikim zanimanjem in ga nagradili z dolgotrajnim aplavzom.

Sledile so volitve, pri katerih je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik **Ban Miha,** podpredsednik **Mak Miha,** tajnik **Demšar Lovro,** blagajnika **Požun in Jug,** ter še nekaj delavnih članov kot odbornikov in nadzorstvo!

Pri slučajnostih je bilo sproženih več predlogov glede organizacije in predstoječih volitev obratnih zaupnikov. Podani so bili tudi gotovi sklepi.

Po vsestranskem razgovoru smo se razšli oživljeni in vzbodreni za naše bodoče borbe in v zavesti, da je nastopil čas, ki kuje našemu slovenskemu rudarju boljšo bodočnost.

Sodba o viničarjih

Pred par dnevi sem se sestal z učenko V. razreda ljudske šole, rejenko hišnega posestnika in obrtnika v manjšem mestu v obližju viničarskih krajev. Pa mi kar na lepem reče — ne da bi se spomnila, da sem tudi jaz viničar: »Vi, ti viničarji so pač malopridni ljudje.« — »Zakaj pa?« jo vprašam. — »Če pa viničarske šolarce večkrat pijane v šolo pridejo!«

Ta odgovor me je kot viničarja zabolel. Taka sodba iz ust enajstletne deklice! Premišljeval sem to, pa bil ob tem prepričan, da se taka sodba o »malopridnosti« viničarjev pač ni porodila v glavi te šolarke, kljub temu, da je res videla katero svojih viničarskih součenk omotično. Gotovo je najbrž tako sodbo slišala od učiteljice, katera pa je s tako izjavo naredila nekako javno mnenje med neviničarskimi učenkami.

Nisem pa radi tega slabo sodil učiteljice. Ta pač ne ve, da gre posebno to tako dolgotrajno in hudo zimo, na stotine viničarskih otrok vsako jutro brez zadostnega, da, mnogi celo brez zajutreka v šolo. Pa so doma morda pred kratkim kuhali žganje iz svojih deputatnih vinskih tropin. Ob letošnji, lahko bi rekli, »poplavi« raznovrstnega žganja, se more isto težko spraviti v denar. Sam sicer nimam žganja iz česa kuhati, pa lahko sodim po tem, da me vsak teden najmanj 10 viničarjev vpraša, če bi vedel, kdo bi kupil »žganico«. Pripovedujejo, da njim že vsega primanjkuje, da bi silno radi vsaj nekaj žganja prodali, za izkupiček pa kupili predvsem moko, drva itd.

Pri viničarski hiši pomanjkuje vsega, najbolj hrane in kuriva, žganje pa je, a kupca ni. Kdo bi se potem čudil, da čimdalje bolj — dokler bo — uporabljajo žganje za hrano! Zjutraj si natočijo kozarček sebi, pa še poleg otroku, da ne bo čutil toliko lakote in zime. Za kosilo še morda kaj dobijo skupaj, za večerjo pa zopet: lipov in s saharinom oslajen čaj. Malo omotičen lažje zaspiš, tembolj še otrok. Pa tudi lačen ni tako! Taki slučaji prehrane so prav pogosti tam, kjer nimajo mleka pri hiši.

Se razume, da tudi viničarji ne delajo izjeme mnenju, da vsaj malo natrkan človek lažje trpi glad in zimo. Morda so pa v tem času še tudi kje drugje iz enake »krivde« že imenovali viničarje za »malopridne« ljudi ter se je o tej stroki delavstva delalo tako javno mnenje. A jaz- ki kot viničar najbolje poznam dobre in slabe strani svojih stanovskih tovarišev, bi iskreno želel, da bi mogel v najširših slojih našega naroda ustvariti — predvsem med našimi delodajalci, nadalje pri vseh tistih gospodih, ki so ustanovili, oziroma sami delujejo pri odborih za prehrano revnega prebivalstva v pasivnih krajih — javno mnenje in vzbuditi prepričanje, da v sedanjem času veliko število naših viničarjev s svojimi družinami vred dobesedno strada in trpi pomanjkanje. Želel bi prav vsem neviničarskim ljudem dopovedati, da se veliko naših viničarjev sedaj ne napaja z žganjem i zzgolj samih želja kot pravih alkoholikov, ampak radi tega, da si z žganjem tešijo glad in mraz. To zimo ne trpe pomanjkanja samo n. pr. gotovi in redki malomarni viničarji, tudi mnogi tistih, ki so cel čas naše sezone dela pridno delali. Pa kaj, ko so borni zaslužek sproti porabili za vsakdanje potrebe!

Viničarjem je nujno potrebna izdatna pomoč v prehrani. Želimo, da bi se že sedaj z dejansko pomočjo izkazali vsi tisti gospodje, ki snujejo nove politične stranke, katere bodo baje najbolje skrbele za malega človeka, kmeta in delavca. Ali žalibog, iz dvajsetletnih izkušenj le predobro vemo, da so nas taki snovatelji novih strank poznali samo takrat, ko se je šlo za glasove, pozneje pa jih ni bilo nikjer več. Seve, predvsem zato ne, ker so brez zaslombe v narodu — na lepem propadli.

J. K.

DOMAČE NOVICE

BANSKI SVET

Pretekli teden se je v Ljubljani začelo zasedanje banskega sveta. Uvodno besedo je spregovoril gospod ban dr. Marko Natlačen, ki je v svojem izčrpnem govoru naglasil glavna važna vprašanja, ki naj bi brigala naš narod. V zvezi z drugimi perečimi zadevami je naglasil zlasti važnost boja zoper komunizem, ki skuša povsod zastrupiti zdrave korenine vsakega naroda. Gospod ban je poklical v tem oziru na delo zlasti tiste, ki vzgajajo našo mladino. Dejal je, da naša šola ni le zgolj zato, da bi brusila učenjakarske duhove, temveč je v prvi vrsti zato, da vzgaja mladino. To velja tudi za srednjo šolo. Tukaj bi morali profesorji mladino varovati komunizma. Pa tudi javnost, zlasti časopisje, bi se moralo bolj brigati, kaj agenti Moskve pri nas počno. Tako pa vidimo, pravi gospod ban, da nekaj listov stori svojo dolžnost, nekaj pa jih stoji kar ob strani, kakor bi jih to prav nič ne brigalo. In vendar gre za usodo našega naroda in za duše ljudi. Pri tem je treba ugotoviti, da so listi banov govor prinesli v večjih ali manjših izčrpkih, le »Jutro« ga je po svoje prikrojilo. S tem je »Jutro« menda hotelo pokazati, kako zanj boj zoper komunizem ni prav nič važen. To je tista »državotvornost«, ki se je ta list z njo doslej najbolj bahal.

Na seji banskega sveta je gospod ban sprožil še drugo važno vprašanje. S številkami je dokazal, da naš mali slovenski narod v svojem številu nevzdržno nazaduje. Zaradi vedno manjšega števila rojstev v državi sami vedno manj pomenimo. Medtem ko smo takrat, ko smo prišli v Jugoslavijo, znašali Slovenci še 9% vsega prebivalstva, pomenimo danes samo še 7.7%. Ko smo prišli v Jugoslavijo, je naša slovenska rodnost znašala 30%, rodnost pri Srbih in Hrvatih pa 37%. Leta 1932 pa je naša rodnost znašala le še 24.1%, leta 1939 pa samo še 21.5%. Tako pada število rojstev od leta do leta. Lahko vsak sam izračuna, kdaj bodo pokopali zadnjega Slovenca. In ugonobil nas ne bo tujec s svojim mečem, marveč sami sebe bomo uničili. Številke gospoda bana so strašen opomin, kam zabrede narod, ki se noče držati krščanskih načel. Žal, da moramo kaj takega ugotoviti vprav o svojem slovenskem narodu.

Rov se je zasul

Roman

(Nadaljevanje) (7)

Priklicovala je obalo, kjer so se ustavili poleg smrekovega gozda veseli sprehajalci, ki so peli in jek, ki je odgovarjal, kosilce poleg žitnih polj, ki so imela ognjeno barvo, kakor morje ko sonce zahaja, s vstrepeti, pi so šli kakor po vodi; kava, ki jo je med dvema kamnoma pripravil spreten žosist, hreščeči rogliči; otroci, ki so se vstavili v vsedlini za biserno praprotjo in ki so jih pregnali s svojim petjem iz gozda ... in potem vsa narava, ki je bila tako nedeljsko razpoložena.

Toda glava mladega muzikanta se je sklonila v mesečino, Jože je videl belino njegovih oči, ki je bila uprta vanj. Suha lica, z votlino v senceh, navozlan vrat, preveč nategnjen, in Poljanec ves zatopljen v igro, ne da bi motil tišino večera, a nadaljevaje svoje napeve je tiho rekel:

»Jutri Jože, boš imel skrbi, velike skrbi.«

Jože je čul, je ostal sprva tiho.

Da, se je zdelo, da je rekel velik akord, ki je prišel, kakor da bi potrdil vse ... Velike skrbi! Ne zaslužiš jih, toda ti, ki trpijo tega ne zaslužijo vedno.

»Kaj hočeš reči?« Je nazadnje vprašal Jože ... »Še vedno Ljudvik Tišler? Preveč se ga bojiš; rekel sem ti že, jaz se ga ne bojim ... Kaj sem mu storil?«

Rekel je to, ne da bi čakal, da bi mu Poljanec potrdil, da je to ravno Tišler. Uganil je.

»Toda, ti ne veš vsega,« je še rekel Peter.

Del je prste na tipke biserne matice ... Beseda mu kar ni šla. Dvakrat je začel.

»Ko bi ti vedel, kaj je rekel ... Kaj je rekel inženirju.«

Med tem ko so njegovi prsti še vedno igrali, ko je Jože dvignil gornji del telesa in gledal proti svojemu prijatelju, je Poljanec povedal vse kakor zapuščeno bitje, da bi njegov Jože, njegov dobri Jože vedel vse.

Godba se je vsa spremenila, postala je mučna kakor omahujoči koraki.

»Vrnila sva, to veš, včeraj najdeno denarnico ... Denarja ni bilo več notri ... Midva vanjo nisva gledala, ne ... Ni ga bilo več ... In rekel je, da si ga Ti ukradel ... s svojim očetom ...

Harmonika je umolknila, Jože se je dvignil. Noč se je zdela izdajalska.

»Ukradel? ... Denar so vzeli ... toda nihče ne bo naju sumil, to dobro veš.«

»Ah, moj ubogi Jože, Ni še dolgo, ko sem se vračal, sem to zvedel. Ludvik Tišler, ki sem ga srečal, mi je rekel. Rekel je, da si Ti tekel, odhajaje od inženirja. Jaz, jaz se tega več ne spominjam ... Vračal sem se zadovoljen, da sem bil s teboj. Ti si zaklical »Jutri!«, ko si šel za gospodom Trdino. Potem pa ne vem nič drugega več.«

»Da sem jaz ukradel? Da sem jaz tekel? ... Počakaj ... Kaj je hotel reči? Da, tekel sem. Mudilo se je; inženir me je spraševal o najdeni denarnici, o tebi, o mojem očetu. Bil je res ves zaskrbljen, toda o ukradenem denarju ni govoril.

Tišler sam je rekel, da ga je Tvoj oče lahko vzel in vrgel ob cesti, ko je šel k delovodji, ki tamkaj stanuje ...«

Jože, za hip zaskrbljen, se je pomiril:

»Ne, Peter, to ni mogoče, da bi gospod Trdin pustil Tišlerju to reč — ne — ne. Bodi miren ... Jaz sem trdno prepričan ...«

Sunek svežega vetra je stresel veje brestičev, ki so bili ob cesti. Bil je kakor roke, ki tolčejo po vejevju.

Harmonika je zdrsela nazaj v svojo iz povoščenega platna narejeno škatlo.

Lepa nedelja je bila končana, zastrupljena.

IV.

RAZTRGANO PRIJATELJSTVO!

V ponedeljek zjutraj so se rudarji zbrali okoli jaškov. Poljanec je bil pri svoji skupini. Norčevali so se iz njega. Oče Tišler je spoznal, da bi ga lahko s strogostjo odvedli v rov, da bi hodil po podzemeljskih potih, a da bi ne zalegel mnogo pri podpiranju hodnikov. Da bi bilo bolje zanj, če bi pazil na jedi in na obleko, pripravljeno za težko delo ... da bi naznanjal vlake.

Ludvik Tišler ga je potegnil na stran:

»Kaj si delal v soboto, med tem ko so se drugi mučili spodaj?

In včeraj, kaj, zdi se, da si bil s tem Jožetom, vohunom, tatom, mogoče ... Moj oče je odposlanec delavcev, toda on in njegov oče sta odposlanca gospodarjev, vidiš, kako nas drže, in še, poslušaj dobro, svetujem ti, da ne hodi preveč z njim, s takimi stvarmi, kot je ta, ki se je sedaj dogodila.«

Poljanec ni mogel nikdar dolgo braniti svojega prijatelja. Odpornost je kakor listič, ki se ustavlja jesenskemu vetru. Kmalu je umolknil, obupan radi poraza, radi kašlja, ki ga je silovito zgrabil vsakikrat, kadar se je močneje pogovarjal.

»Prihodnjo nedeljo,« je rekel Tišler, »te odpeljem jaz v svojo skupino s tovariši, ki si jih videl neko nedeljo v mestnem kinu. Rečem, ti, ne boš se dolgočasil.

In list, ki ti ga je dal ta kričač Jože. Daj mi, ga ga vidim ... Poglej kaj bom storil z njim ... Kaj so še ti dali? Skušajo, da bi te navezali nase. In potem? Mi te bomo, kakor sem rekel, podpirali, boš videl.«

Ko je dobil list, ki ga je Poljanec res dobil od Jožeta, ga je Tišler raztrgal na drobne kosce. Smehljal se je, ko je gledal, kako so frčali papirčki proti jašku, ki jih je potegnil vase in njegov nasmeh je bil kot led.

Tudi Poljanec se je v zadregi smehljal. Prav na dnu pa je čutil neizmerno žalost. Kljub temu je rekel: Naj pa že bo! Nimam rad prerekanj. V nedeljo bom šel, Ludvik, s teboj.« (Nadalj. prih.)

List izdaja za konzorcij: Preželj Franc, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misij. tisk.: A. Trontelj, Groblje.